

PLAN UPRAVLJANJA ISTRAŽIVAČKIM PODACIMA (PUP)

Opće informacije		
	Ime i prezime predlagatelja	Šime Demo
	Matična organizacija	Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija
	Naziv projekta	Ranonovovjekovni latinski kameni natpisi u crkvama Istre: dokumentacija, analiza, kontekstualizacija
	Upravitelj podacima	Šime Demo (sdemo@fhs.unuzg.hr)
1.	Prikupljanje podataka i dokumentacija	
	Koje ćete podatke prikupljati, obrađivati, stvarati ili se ponovno njima koristiti? (navedite formate, vrste i opseg svih podataka s kojima ćete raditi, a ne samo krajnji skup podataka koji će biti rezultat istraživanja)	<p>Tijekom terenskoga ćemo rada prikupljati podatke o ranonovovjekovnim kamenim latinskim natpisima u Istri. Prikupljeni će podaci obuhvaćati transkripciju, fotografije i geolokaciju, a pridružiti ćemo im signaturu, vrijeme prikupljanja, osobe koje su ih je prikupile, materijalni, paleografsko-epigrafski, filološki i umjetnički opis, prijevod na hrvatski i engleski jezik te opis povijesnih okolnosti nastanka natpisa. Od već postojećih podataka dodat ćemo eventualne varijante transkripcije, podatke o dosadašnjim objavama i ostalu sekundarnu literaturu.</p> <p>Tekstni će se podaci unositi u wiki bazu podataka, koja se sprema u formatu .sql, a fotografije će se pohranjivati u standardnim formatima (.jpeg, .png, .tiff).</p> <p>Osim toga, tijekom projekta stvorit ćemo više znanstvenih radova, koje ćemo sačuvati u formatu .pdf.</p> <p>S obzirom na to da očekujemo podatke o najviše 450 natpisa, a da bi se za svaki natpis načinilo najviše 5 fotografija najveće veličine od 20 MB, maksimalni potreban prostor za pohranu fotografija i tekstnih podataka bio bi 45 GB.</p>
	Kako će se podaci prikupljati, obrađivati ili stvarati? (ukratko navedite metodologiju i procese osiguranja kvalitete, načine organiziranja podataka te alate i instrumente kojima ćete se koristiti za prikupljanje i obradu)	<p>Podaci će se prikupljati na temelju dviju glavnih aktivnosti: terenskoga rada i istraživanja sekundarne literature. Tekstni će se podaci unositi izravno u sustav wiki preko identiteta pojedinih suradnika. Opis svakog pojedinog natpisa nastat će dijelom izravnom izmjerom i inspekcijom na terenu, a dijelom naknadnom stručnom obradom na temelju fotografija. Format za popunjavanje pojedinih stavki bit će unaprijed definiran. Ostatak podataka generirat će se analitičkim postupcima karakterističnima za svaku struku.</p> <p>Svi će suradnici imati trenutni i neposredan uvid u sakupljene podatke. Baza će do dovršenja biti zatvorena za javnost, a potom će postati javna, ali će biti omogućeno samo pretraživanje i čitanje (<i>read-only</i>), bez mogućnosti slobodne registracije. Svakom će natpisu biti pridružena signatura sa sljedećom strukturom: <i>PP-<šifra župe>-<šifra crkvenog objekta>-<broj natpisa></i>. Šifrarnik će biti dostupan svim članovima projekta. U daljnjoj obradi provjerit će se valjanost i dosljednost formatiranja unesenih podataka (npr. sastav signature, kratice za župe i crkve, način opisivanja mjesta materijala i dimenzija natpisa, način transkripcije, oblikovanje stavki u popisu literature). Prva će se validacija organizirati tijekom trajanja terenskoga rada kako bi se po potrebi mogla provesti ponovljena reambulacija. Tu će provjeru</p>

		<p>provesti ručno i zasebno oba člana svakoga terenskoga tima. Drugu provjeru provest će voditelj projekta na razini svih dokumentiranih natpisa.</p> <p>Bit će određena minimalna razlučivost za svaku fotografiju, a fotografirat će se natpis, u pravilu iz više kutova, a po potrebi i njegov širi kontekst i cijeli sakralni objekt u kojemu se nalazi. Datoteke s fotografijama pohranjivat će se u zasebnim direktorijima u sustavu <i>MediaWiki</i>, a njihovo imenovanje bit će temeljeno na signaturi natpisa, s dodanim rednim brojem fotografije, odnosno s uklanjanjem broja natpisa kod fotografije cijele crkve.</p> <p>Tekstni dio opisa svih natpisa pohranit će se u zasebnom direktoriju, i to u jedinstvenoj datoteci, čije će se verzije nakon svake etape rada pohranjivati pod imenom s dodanim datumom pohrane u standardnom formatu ISO 8601 (npr. <i>LAPIS-db-20240303</i>).</p>
	<p>Koju ćete dokumentaciju i metapodatke izraditi osim podataka? (dokumentacija mora sadržavati informacije i standarde potrebne korisnicima kako bi mogli samostalno čitati i interpretirati podatke u budućnosti, primjerice, kodne knjige, <i>ReadMe</i> datoteke i sl.)</p>	<p>Izradit ćemo sljedeće osnovne metapodatke o bazi podataka: naziv baze, trajne identifikatore (DOI, URN:NBN), mrežnu adresu, popis imena suradnika koji su je izradili, naziv institucije koja financira projekt, naziv matične institucije voditelja projekta, vremenski raspon prikupljanja i licencu. Po potrebi ćemo unijeti i dodatne metapodatke.</p> <p>U dokumentaciju ćemo uključiti: opis projekta, njegovih ciljeva, suradnika i načina na koji je baza podataka uspostavljena i građena, upute suradnicima za dokumentiranje (u skladu s načelima navedenima u metodološkom odjeljku Prijavnog obrasca), upute korisnicima za služenje bazom podataka, kao i datoteku <i>ReadMe</i>, u kojoj će se opisati struktura direktorija baze, sadržaj datoteka, dinamika njihova popunjavanja te ritam spremanja verzija. Tu će datoteku suradnici redovito ažurirati.</p>
2.	Pravna i sigurnosna pitanja	
	<p>Jeste li ograničeni sporazumom o povjerljivosti? Imate li potrebna dopuštenja za prikupljanje, obradu, čuvanje i dijeljenje podataka? Jesu li osobe čiji se podaci obrađuju informirani o tome i jesu li dali privolu? Kojim ćete se metodama koristiti u svrhu zaštite osjetljivih podataka (GDPR - posebne kategorije osobnih podataka, navesti metode anonimizacije podataka)?</p>	<p>Pri izvedbi ovog projekta neće se kršiti etička načela. Budući da se prikupljaju podaci o predmetima i o osobama preminulima prije više stoljeća, Opća uredba o zaštiti podataka nije primjenjiva na njegovu provedbu.</p>
	<p>Kako će se regulirati pristup podacima i njihova sigurnost? Koji su potencijalni rizici koje treba uzeti u obzir? Kako ćete osigurati sigurnost pohrane osjetljivih</p>	<p>Ovo istraživanje ne uključuje raspolaganje osobnim i(li) povjerljivim podacima, tako da ne postoje rizici te vrste.</p>

	podataka?	
	Kako ćete upravljati zaštitom autorskih prava i drugog intelektualnog vlasništva? Tko će biti vlasnik podataka? Koje će se licencije primjenjivati na podatke? Koja će se ograničenja primjenjivati na ponovnu uporabu osobnih podataka?	Tekst natpisa i njihova geolokacija javno su dobro. Autorska prava na opis, transkripciju, prijevod, analize i znanstvene radove pripadaju suradnicima projekta koji ih stvore, a budući da je projekt financiran javnim sredstvima i da će rezultati biti korisni za daljnja istraživanja i proširenja, oni će biti slobodno dostupni pod licencom Creative Commons Attribution 4.0 International. U svim pojedinačnim pitanjima slijedit će se preporuke Hrvatske zaklade za znanost.
3.	Pohrana i čuvanje podataka	
	Kako će radne verzije podataka biti pohranjene tijekom projekta? Kako će se napraviti sigurnosne kopije tih podataka (<i>backup</i>)? Koja je očekivana količina podataka koja će se prikupiti i čuvati tijekom projekta (izraženo u MB/GB/TB)?	Radne će se verzije svih podataka pohranjivati u nacionalnom sustavu za pohranu i dijeljenje podataka Puh (https://www.srce.unizg.hr/puh), a sigurnosne će se kopije izrađivati: dnevno (automatski) na usluzi sustavu VDC Srca (https://www.srce.unizg.hr/vdc/) dostupnoj na Fakultetu hrvatskih studija, tjedno (ručno) na prijenosnom računalu voditelja projekta Šime Deme te mjesečno (ručno) na prijenosnom USB disku kod suradnika Tomislava Galovića. Osim toga, podaci iz baze podataka automatski se prema zadanim postavkama spremaju u okruženju MediaWiki. Radne verzije podataka neće premašivati količinu od 50 GB.
	Kako će se završne verzije podataka dugotrajno pohraniti i čuvati (i nakon završetka projekta)? U kojim će se formatima čuvati podaci? Koja je očekivana količina podataka koja će se trajno pohraniti (izraženo u MB/GB/TB)?	Završne verzije podataka pohraniti ćemo trajno na usluzi VDC (https://lapis.fhs.unizg.hr:4433/wiki/index.php/LAPIS - Latin Inscriptions in Istria), čime će se omogućiti pretraga baze, kao i na međunarodnim otvorenim repozitorijima Zenodo (https://zenodo.org/) i GitHub (https://github.com/). Svojom dugom tradicijom Srce nudi jamstvo trajnosti očuvanja podataka kroz uslugu VDC ili njezine nasljednike. Baza podataka i metapodaci pohraniti će se i čuvati u formatu .sql, slike u navedenim standardnim formatima, publicirani znanstveni radovi u formatu .pdf, a dokumentacija u formatima .txt i .pdf. Očekivana je količina podataka za trajno čuvanje, nakon selekcije fotografija i tekstnih podataka, 35 GB.
4.	Dijeljenje i ponovna uporaba podataka	
	Kako i gdje će se podaci dijeliti? Koji repozitorij će se koristiti za dijeljenje podataka? Kako će potencijalni korisnici doznati za podatke?	Svi konačni podaci baze podataka, metapodaci, dokumentacija i znanstveni radovi proizašli iz projekta dijelit će se prvenstveno preko Repozitorija Fakulteta hrvatskih studija u sklopu Digitalnog akademskog arhiva i repozitorija – Dabar (https://dabar.srce.hr/), što će im omogućiti vidljivost preko sustava kao što su portal OpenAIRE ili Google Scholar. Nadalje, arhiva će se dugoročno pohraniti i u repozitoriju Zenodo (https://zenodo.org/). Oba su navedena repozitorija usklađena s načelima FAIR-a (pronalažljivost, dostupnost, interoperabilnost i ponovna upotreba). Podaci će, naposljetku, biti podijeljeni i na

		<p>repozitoriju GitHub (https://github.com/).</p> <p>Konačno, pretraga i pregled podataka, kao i preuzimanje svih materijala pod CC-BY-4.0 licencom, bit će omogućeni preko korisnicima prilagođenog sučelja na wikiju projekta (https://lapis.fhs.unizg.hr:4433/wiki), koje će podatke učiniti dodatno pristupačnima i vidljivima.</p>
	Ako postoje podaci koji se ne smiju dijeliti (prijavitelji vezani zakonskim, etičkim, autorskim pravila, povjerljivošću i sl.), pojasnite razloge ograničenja.	Ne postoje podaci koji se ne smiju dijeliti.
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji je u skladu s načelima <i>FAIR-a</i> .	Digitalni repozitoriji kojima ćemo se koristiti u skladu su s načelima <i>FAIR-a</i> .
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji održava neprofitna organizacija (ako ne, objasnite zašto ne možete dijeliti podatke na digitalnom repozitoriju koji nije komercijalan).	Digitalni repozitoriji kojima ćemo se koristiti održavaju neprofitne organizacije (Sveučilišni računski centar – Srce i CERN).